

Jak napisać tekst?

„Uchodźcy i my. Twoja opowieść” to konkurs Instytutu Literatury na tekst przedstawiający doświadczenia Polaków związane z pomocą uchodźcom wojennym z Ukrainy.

Czy to konkurs dla literatów?

Nie trzeba być profesjonalnym pisarzem, aby wziąć udział. To konkurs dla wszystkich, którzy zaangażowali się w pomoc uchodźcom z Ukrainy.

Jaką formę powinien mieć tekst?

Tekst może przyjąć formę dziennika, pamiętnika, wspomnienia, eseju lub reportażu, bądź też zawierać elementy rozmaitych gatunków literackich. Powinien choć po części odpowiadać na pytania zadane w dalszej części tego dokumentu.

Jaką kategorię wybrać?

Masz do wyboru dwie kategorie:

„Gospodarz” to autor, który przyjął pod swój dach uchodźcę – pojedynczą osobę lub rodzinę. Najciekawszym elementem opowieści będą wspólne losy rodzin, historia poznawania się, porozumiewania w sensie językowym i mentalnym, rozpoznawania różnic kulturowych i wszystkich innych barier, jakie musiały zostać przełamane, aby można było żyć pod jednym dachem. Historia powinna skupić się na bohaterach opowieści i ich losach (zarówno Polakach, jak i Ukraińcach), na tym, jak wyglądało wzajemne, być może niełatwe, poznawanie się. Dobrze by było, aby autorzy nie lukrowali swoich doświadczeń, ale szczerze opowiadali o trudnościach i przeszkodach, z jakimi przyszło im się zmierzyć.

„Opiekun” to autor, który – albo samorzutnie i pojedynczo, albo w grupie czy instytucji – odpowiedział na potrzeby uchodźców. Może to być wolontariusz na granicy lub w swojej miejscowości, członek ekipy jeżdżącej z pomocą na Ukrainę, osoba duchowna lub członek naprędce zorganizowanej grupy pomocy w gminie, parafii czy szkole, urzędnik państwowy, samorządowy albo pracownik firmy (instytucji, fundacji) oddelegowany do pomocy uchodźcom, pracownik instytucji charytatywnej, harcerz lub też członek innej organizacji, a także nauczyciel, do którego klasy zapisano ukraińskich uczniów. Tu opowieść powinna skupić się na sposobach organizacji pomocy oraz trudnościach i problemach z tego faktu wynikających. Chodzi o rzetelną i żywą opowieść o kłopotach i radościach, różnorodności poznanych ludzi i ich zróżnicowanych postawach – zarówno potrzebujących, jak i udzielających pomocy. A także o zmianach wyzwań wynikających z upływem czasu.

Jak zadbać o prywatność bohaterów?

Pamiętaj o dobrach osobistych uchodźców, szczególnie o dyskrecji i anonimowości. Nie używaj prawdziwych nazwisk gości – imiona, nazwiska i wszelkie dane mogą zostać zmyślone.

Czy ktoś zadba o formę mojego tekstu przed potencjalną publikacją?

Tak. Wszystkie teksty, które zakwalifikują się do publikacji, będą sprawdzone przez profesjonalnych dziennikarzy, a następnie poddane redakcji i korekcie językowej.

Czy mogę zgłosić tekst pod pseudonimem?

Możesz, ale pamiętaj, aby w formularzu do zgłoszenia wpisać swoje prawdziwe dane. W przypadku prośby o publikację pod pseudonimem uszanujemy Twój wybór.

O czym napisać tekst? Wskazówki

Przygotowaliśmy kilka wskazówek, które pomogą Ci stworzyć barwną, żywą opowieść! Pamiętaj, żeby pisać o konkretnych relacjach, ludziach i przeżyciach – pozwól odbiorcom poznać Wasze wspólne losy.

KATEGORIA „Gospodarz”

- **Pierwszy kontakt.** Jak doszło do pierwszego spotkania? Gdzie i za czyim pośrednictwem się poznaliście? Jakie emocje towarzyszyły Ci przy pierwszych kontaktach z uchodźcami? – Czy ówczesne uczucia zostały przez Ciebie zapamiętane i są żywe do dziś, czy może zostały przykryte przez kolejne doświadczenia?
- **Osoby dramatu.** Kim byli (lub są) uchodźcy (wiek, płeć, wykształcenie, zawód, miejsce pochodzenia, ich biografie zasłyszane podczas rozmów)? Kim jestem ja – autor oraz moja rodzina (podobne informacje, jak w przypadku uchodźców).
- **Historie wojenne.** Jak nasi goście dotarli do Polski, co ich spotkało po drodze? Kogo zostawili na Ukrainie? Jakie są losy ich krewnych i bliskich? Czy mieli/mają z nimi kontakt? Jakie zdarzenie wojenne – już w czasie pobytu w Polsce – było dla nich najbardziej dramatyczne? Jak na nie zareagowali?
- **Wzajemny obraz.** Jaki był stosunek Twoich gości do Polaków przed wojną? Czy mieli jakieś zdecydowane opinie albo wiedzę (np. wcześniej byli lub pracowali w Polsce), a może nie wiedzieli nic? Czy coś się zmieniło w tym zakresie podczas obecnego pobytu w Polsce? Jakie są ich doświadczenia i opinie na temat przyjęcia przez Polaków po przyjeździe? Dobrze jest nie poprzestawać na ogólnikach o wdzięczności, ale przedstawić konkrety.
- **Relacje.** Jakie zmiany zachodziły w emocjach autorów wobec uchodźców w kolejnych tygodniach i miesiącach wspólnego przebywania pod jednym dachem? Co się działo w tym czasie pomiędzy pomagającymi i potrzebującymi pomocy? Co było największą trudnością? Jak otoczenie (bliscy, sąsiedzi, obcy) reagowało na zamieszkanie u Ciebie uchodźców i Twoje zaangażowanie? Czy uciekinierzy wojenni nadal mieszkają z Tobą/Twoją rodziną? Jeżeli nie, to jak doszło do rozstania i czym było ono spowodowane – dalszą podróżą, znalezieniem pracy i mieszkania, innymi okolicznościami? Czy nadal utrzymujecie kontakty? Co u nich słyhać – teraz, kiedy kończy się Twoja opowieść (lipiec–wrzesień 2022)?

KATEGORIA „Opiekun”

„Opiekunowie” mają inny rodzaj doświadczeń i zwykle krótsze okresy współdziałania z poszczególnymi uchodźcami, więc zestaw powinien uwzględnić jeszcze inne zagadnienia.

- **Logistyka.** Na czym polegało Twoje zadanie (jako wolontariusza, pracownika) i jakie sytuacje lub zjawiska sprawiały Ci największe trudności? Jakiego rodzaju były to problemy: finansowe, prawne, organizacyjno-logistyczne?
- **Sytuacja autora („Opiekuna”).** Kim jesteś? Na ile mogłeś/-aś sobie pozwolić czasowo i finansowo na uczestnictwo w akcji pomocowej? Jak na Twoje zaangażowanie reagowali przełożeni, bliscy, sąsiedzi, znajomi? Czy wiązało się to z koniecznością wzięcia urlopu, dni wolnych lub skrócenia dnia pracy, a może z częściową rezygnacją z dochodów?
- **Portret uchodźcy.** Na ile mógł być zaobserwowany w czasie dłuższego lub krótszego kontaktu? Kim jest? Jego/ jej historia wojenna – jeśli istnieje. Na ile trudno mu/ jej było/ jest zaaklimatyzować się w nowej rzeczywistości?
- **Doświadczenie zawodowe.** Jeśli udzielanie pomocy było Twoim zadaniem pracowniczym lub zawodowym, albo poleceniem służbowym, to na ile ta sytuacja była odmienna od dotychczasowej rutyny? Na czym polegała nowość lub niecodziennność? Jakie dotychczasowe doświadczenia były pomocne? Co sprawiało przyjemność (a może nawet radość), a co wywoływało przykrość lub inne niekomfortowe odczucia? Czy udzielana pomoc owocowała jakąś dodatkową, wcześniej nieprzewidywaną umiejętnością lub wiedzą, a może zaskakującym doświadczeniem?
- **Wspólnota działań.** Podczas pomocy poznawałeś/-aś nowych ludzi, zarówno po stronie pomagających, jak i potrzebujących opieki. Czy doprowadziło to do zawiązania nowych więzów z obiema grupami uczestników? Dlaczego owocowało to przyjaźnią lub odwrotnie – niechęcią? Czy – czasami przelotne – znajomości z uchodźcami miały jakiś dalszy ciąg, a jeśli tak, to dlaczego i w jakich wypadkach? Czy możesz pokusić się o jakieś określenie prawidłowości w tej dziedzinie?

W miarę możliwości uwzględnij powyższe treści w dowolnych miejscach i kolejności w swoim tekście. Dobrze wiemy, że niemal niemożliwe jest pozyskanie wszystkich wyżej wymienionych informacji i wyrażenie opinii na każdy temat – zbyt różne są konkretne doświadczenia. **Zagadnienia te mają na celu jedynie pomoc w napisaniu dobrego tekstu, nie są wymogiem.**

Zgłoszenia do konkursu przyjmujemy na stronie www.uchodzcymy.pl od 30 czerwca do 31 października 2022 roku.